

॥ तृतीयेतृतीयाध्यायप्रतिज्ञाथ १५ गेण्यावत्तेसाधासिता १९ वेदधर्मस्तुछतादिः २० निर्वीजं न विधेयं स्यात् ॥ २३ शेषकार्यं निवाज्यतः २० ब्रह्मतोप
र्णतादिच १७ अंगांगिनेः बहिरीरादिः २४ परकपः स्वामिकर्म २० ॥ चतुर्थनुयाध्यायप्रतिश्रवः २० सर्वार्थस्वदिरादिन १६ द्रव्यादीनामफलार्थितः २०
राजसूययजेः फलं १२ क्रमः श्रुत्या नियमितः ॥ ॥ पंचमेकमः श्रुत्यनियस्येत २२ पदाद्येनिसमीचीयते १२ संख्यायसदिने कशाः १५ श्रुत्यधियांपा
ठबाधः १॥ ॥ षष्ठस्वर्गः साध्योनसाधनं १६ सत्रे प्रत्येकमेव ११ श्रुत्यात्वात्वांगानं स्यात् २१ नाशिवन्तस्य वाज्यतः १८ मृदयेवनक्रमभित २३
सत्रंकुर्यस्तुल्यक्रमाः ७ सर्वस्वेजनकादिन १६ चतुर्हान्तानुलौकिकै ११ ॥ ॥ सप्तमेपरिश्रवान्वर्णाः स्युः ५ गीतिः सामतुनश्चित्ता ५ नामाति
देशकचाथ १४ लिगातिदेशः सौर्यादौ ३ ॥ ॥ अष्टमार्थस्य प्रतिश्रुतिः २० पयसावाजिने वसः ६ स्थान साम्यान्नबोदकः ६ दीर्घहोमेचनाम
ता ५ ॥ ॥ नवमस्तुल्यप्रमाद्यार्थस्मरणं २१ गीतेः सामादिरूपता ३१ ब्रीह्यादिमंत्रमुद्यः स्यात् १५ समासोहश्ववंक्षिषु १५ ॥ दशमस्तुला
र्थबाधोविहृतौ १४ पाकः स्यात् १५ एणालवरौ ३५ पश्वादो बोदको स्तिच २१ उपहोमेन नारिष्ठाः २६ ॥ लोपांत्यस्यैव विहृतौ १६ तच्चस्तोत्राग
मानि २३ हृदयादिप्रशोलविः २० नाष यपयु दासना २० ॥ एकादशेप्रहृतीष्टाफलसह ११ कात्माद्येवयंप्राकृतैः १६ अंगांगिनोः कालभेदः १६
कर्तुर्दक्षिणयामेदः १२ ॥ ॥ द्वादशेपञ्चगानिप्रसज्यंते २१ नेतापाकाद्यसाधनं १५ कृत्स्नं वाहताबाधः १६ जपाशीतादिषु वसः ११ ॥ इतिच

पूर्वत्वं प्राह तत्रातौ ॥ १९ ॥ तत्रापि यावदुक्तं स्यात्स्विष्टकृदेष कार्यहत् ॥ शंदितांतादि नित्यं स्यात्सोतता पूर्वतो भवेत् ॥ १० ॥ स्युस्त्वपूर्वा उपसदो बभूव
 श्वतथैव नः ॥ वैकल्पिकैक नियमः प्रत्याम्नानाश्च बाधनं ॥ ११ ॥ समुच्चयोऽप्यप्योर्न शुक्लव्रीह्य विकल्पनं ॥ पंचावनाः पशुः सर्वो नौ वै र्यपर्यदा सत्ता ॥ १२ ॥
 न तोपशावितिनसानसौम्य इति तु स्तुतिः ॥ विकल्पः षोडशिन्युक्तो जर्जिलो देविधिने च ॥ १३ ॥ होमाग्निधारणे नित्यं अग्न्याधेये च सा प्रयत् ॥ दीक्षिते यजुर्दासाः
 स्युर्निषेधा इति केचन ॥ १४ ॥ बाधो विशेषात्सामान्यस्योपसंहारवर्णनं ॥ स्वाहाकारः सर्व होमेभ्यस्ति प्राह्यातिदेशनं ॥ १५ ॥ हविश्चतुरवद्युन्नो योऽप्युपा
 जेपित भवेत् ॥ प्रागेव सोमोऽग्निं द्रागो ध्रौवं चोपांश्च याजके ॥ १६ ॥ देवतानि यता तत्र पौर्णमासी तथैव च ॥ अग्नेयमात्रेऽपि स च प्रकृती हो फलसै ह ॥ १७ ॥ एकोप
 कारण्यं गान्ति तेषां च स्यात्समुच्चयः काम्याभ्यासः प्रतिफलमवद्वातः स ह्यनुच ॥ १८ ॥ सर्वैषिधेतु स स ह्यभांगा ह्यथा फलं बहु ॥ कपिं जलेषु त्रित्वं स्या
 दुत्तरा दोहने न तत् ॥ १९ ॥ कालाद्येक्यं गतं त्रं चान्तः सौम्याग्नेययो न तत् ॥ कालाद्येक्यं प्राह तद्वरंगेषु च तदंगिभिः ॥ २० ॥ प्रति त्रिकं त्वं गमे दोधुरकल्पा
 मित द्विधा ॥ स्रवसा होमैक्यं पशुषु कालभेदेऽभिदामता ॥ २१ ॥ अंते यथा हति स्तद्वत्संगोऽथ वभूयो मतः ॥ विहारघोरंगाद्यतिः कर्त्तव्यं तत्र यो मतां ॥ २२ ॥
 आपराग्निकभेदोऽत्र ब्रह्मसात्रिनक मभिः ॥ स्वत्पंचशारदीये सा सह सोम प्रकुर्ये गभिः ॥ २३ ॥ तुषयोगोऽथ कर्मैष्टं निष्कासेतुर्न निर्वपिः ॥ अंगगिनाः
 कालभेदो गत्वे स्याधानं तत्र तत् ॥ २४ ॥ सोमोऽंगपशुयूयैक्यं तत्र संस्कारं तत्र तत् ॥ यूपैक्ये स्वस्वत् तत्र त्वं विषाणाया अहर्गणि ॥ २५ ॥ नानाबीजवग्विस

सतिसंभवे ॥३६॥ असेमंने विभागः स्यात्तृप्तिप्रांत्त्रा विभक्तता ॥ प्रैस्थिता देवतानो ह्यातयोपात्नी वते गते ॥३७॥ त्वेनो सैतत्रैवत्रये लिंशदपीदृशाः ॥ देवैश्च
 नुवषद्गारे नैद्रौ गे त्विंद्रपीतवाक् ॥३८॥ नौनाद्ये दस्यधमत्रोऽनैद्रौ नो हो नो गौ स्तिता ॥ वेदेधमस्ते च नादिसपांश्चाधो न सामवा ॥३९॥ उभेयुः क्रतिभूय
 स्वाहं क्रिया विनियोऽर्घ्यपि ॥ क्रमश्च विनियोऽन्तास्यात्संभारया विनियोऽजिका ॥४०॥ कृत्यालिं गस्य बाधः स्याद्वाक्यस्यापि च लिं गतः ॥ वाक्यालकरुणं
 बाध्यं स्तानं प्रकरणेन च ॥४१॥ स्तानोत्समारया बाध्यास्यात्सबाधस्तपेरितः ॥ नाहीनता च प्रकृतेर्द्विबहु प्रतिपत्तया ॥४२॥ जौवै न्युत्कर्षणं नैवोक्तं
 षः संतर्दने मतः ॥ नौघे प्रयो मे प्रवृज्यात्पृष्ठं तुल्यप्रापि पृता ॥४३॥ वरावे वलुसोत्कष्या नैद्रौ यो ह्येनं सामता ॥ निर्वीतं नैविधेयं स्याद्विधौ तैत्तु प्रधान
 के ॥४४॥ उपवीतं तु दशगिमुपवीते विधिमतः ॥ यैतोपवीतिनो नासौ पुरोदत्तै विधिर्ननु ॥४५॥ विध्यात्तु यरिधतिर्दिग्विभागे विवीतवत् ॥ पूर्णतादि
 चतद्वत्स्याद्विधिर्ननु तामित्यय ॥४६॥ जंभामंत्रः क्रतोरंगं नौवगोरणवर्जनं ॥ उदक्प्रभाषातानं च स्पर्णधारणमेव च ॥४७॥ जयास्त्रेता वत्क्रमं गिमेव वा
 नेष्टिरेव च ॥ दंतुः सैवेष्टिरुदिता कर्मगिं वमुनेयजि ॥४८॥ सायष्टवमुने कार्या नग्ने ये सैव दानुता ॥ नैकस्मादेष कायं स्यादेकस्माच्च तदा दतः ॥४९॥
 चतुर्धाकरणे भूषः ॥ शेषकायं नैवाज्यतः ॥ साकं प्रस्थाये चतुर्लौत्राभ्यंगे ग्रहपुत्र ॥५०॥ तंत्रं तत्सर्वं पृष्ट्यां तंत्रं तन्नैद्रौ वायवे ॥ सोमे भक्षो भवत्येव ॥ २

संभारयानि मितकः ॥५१॥ उद्गार्हपत्यः स्तोत्रं गार्हपत्यो गार्हपत्यो भवेत् ॥ वेषद्गारो भक्षहेतुर्होमश्चाभिषेवस्तथा ॥५२॥ समुच्चयो भक्षणां वषेद्वे
 त्तादितः पिबेत् ॥ अनुत्ताप्य च भक्षः स्योन्मंत्रेण च दिष्यते ॥५३॥ तन्मंत्रस्य विभागः स्यात्प्रात्रेक्ये चोयै हृतता ॥ भूसोपनेत्री याज्येष्टा स्तिभिर्नौ च म
 सोयजौ ॥५४॥ ब्राह्मणा दश भक्षेयुः ॥ प्रैष्टौ तौ पूर्णता दिव ॥ सा सदश्यंतु विहृतौ नैत्यं नैमित्तिकं जपेत् ॥५५॥ काम्यं तयोर्बाधिकं चाधो नैत्यथ
 मिष्यते ॥ नक्तं त्वंगं तदग्न्यग्निं स्पर्श्या नैष्टयो मताः ॥५६॥ अग्नीषोमी पविधंतः सप्तानो दोहयोर्विधिः ॥ अग्नीमि नोर्बहिरादिः फलैर्ध्वजपनादि
 च ॥५७॥ गेहं शुभं सवर्धिरशौनाना प्रयथोस्तथा ॥५८॥ गृहंगमं वैदाभ्यर्थं च त्रिण्योद्यमिधर्मकं ॥ स्तोमिन्यः सोमविकृतिः सोम्यं प्रतिनिधौ
 विधेः ॥५९॥ प्रौती केष्येवमेव स्तानां न समो विधिः ॥ अग्नीमि नोर्बहिरादिः फलैर्ध्वजपनादि च ॥६०॥ सांगो या सौमिकी वेदिरभिप्रमि नैत
 या ॥ सोमांगं दौ क्षिणादीक्षा वेदेयं यांगतौ निव ॥६१॥ हे विधानं देश परं दक्षिणो वलुचर्त्विजः ॥ प्रिन्नौः स्युः सोमवरेणैश्च मसौ साध्वयवस्तथा ॥६२॥
 बहुकृते स्तेपि नानातत्रापि दशते मताः ॥ अंतिग्न्यः शमितानान्य उपगाश्चेतथामताः ॥६३॥ सौमिकि कप्यन्यदृष्टः स्युः ससं स दश चर्त्विजः ॥
 नियतो दक्षिणभिस्तो सौमी सप्तदशो मतः ॥६४॥ समान विधिताग्नीनां समो रव्यापुं न्रिया मिका ॥ तद्वोधश्च विशेषेण प्रोक्ता स्ताक् विदेवतु ॥६५॥ चम
 सैधैर्यु बाधो न समारयो चोदका वरा ॥ पेरि क्रये स्वाभि कर्म वचनात्तु सैक्य त्विजां ॥६६॥ पुंसं स्काराया जमाना वचनाद त्विजामपि ॥ तपश्च याजमाने

स्याद्वचनाद्यत्वेनामपि ॥६६॥ सर्वविजाहोमप्रालाद्यात्विजं न गुणात्फलं । प्रत्येगाशीर्ननुर्गुणं स्मृतिमौतस्मृभयोर्ननु ॥६७॥ जैलेववाप्यः बृहती च द्वादश्या
 ध्वं वाणिनः । विरोधे कुर्यात् होता प्रेषात्प्रेषार्थकं र्त्तमित् ॥६८॥ प्रेषिता ध्वं पुनरत्रैवात्करणे सौमिगं फलं । असंतापौ यात्विजं तु व्यपदेशे च तन्देवत ॥६९॥
 बौहिर्धर्मो गंगामिनोः स्यान्निष्पावटवर्हिषः । पौर्वित्रविधत्ता द्वाक् कले प्रैलतग्रहः ॥७०॥ काम्यं प्रधानं रूपं शुभेनांगे नवनीतयुक् । असुत्पाकौ लियं
 गेतत्सुत्पापां पशैवः सह ॥७१॥ तरे संसवनीयांगं । तुर्याध्यायप्रतिश्रवः । लक्षणं पुरुषार्थस्य विधेयं न फलं मैतं ॥७२॥ काम्ये गुणो न के तर्प्यः पुमं धंद्विणा
 जं न । पयुं दासो नीक्षणादौ प्रेदयं स्यादिनो यजौ ॥७३॥ पश्वे कृतं तु यागांगं लिङ्गमप्येव मिष्यते । अपूर्वमाश्रयिष्यत्तिसाम्यं वैषम्ये प्रथमां ॥७४॥ वै किन
 थं न दध्यादिपेदकमप्रियो जकं । अर्था मिधो नैकमैवं शक्यं चोहितकर्मव ॥७५॥ औये यादेः स्थिष्टं ब्रह्म विष्णु सारणं तथा । प्रयो यो रोपयत्तम नृपो
 जांगमेव तत् ॥७६॥ अष्टत्वे च तद्वेदे । खैवं चं श्वदि रादिना । प्राची शारवानुदिग्वादो मूलं वा को ग्रमेव सा ॥७७॥ हरतौ प्रतिपाद्या सा प्रणीता निनयेत
 था दंडो न त्वर्थकर्म विषाणा प्राप्ते न तु न ॥७८॥ प्रतिपाद्यं सोमलिप्तं कालो दो नियमो विधिः । द्रव्ये गुणकृतिश्चैवं संस्कोरे च तथैव तः ॥७९॥ याग
 स्थलक्षणं प्रोक्तं होमैलक्षणमेव । दानं लक्षणमप्यत्र प्रयोगो यौगहोमयोः ॥८०॥ द्रव्ये देवान्वये यागो होम आसेवनाधिकः । आतिथ्यादौ बहिरेका
 द्रव्यादे निफलो र्थता ॥८१॥ काम्यमनैमिजिके नित्ये दध्यौ देरुभयार्थता । ययो व्रतं तु कल्पार्थं फलं विम्वजितो स्तिव ॥८२॥ तन्नानेकं लेकमेव

१३०
 ५ (२)

दावनुषंगे च वर्णितः ॥२२॥ अित्यत्यादौ चानुषंगे च २१ वाये सन संमतः २२ अभिभंश १ द्वांतरात्कर्मार्थाभ्यासा २ दपिकर्ममिति २३ विद्वद्वाङ्मो
 नुवादः स्यादंतं रायज्विधिर्मतः । तथा पवाराग्निहोत्रे च पशुसोमवचोस्तथा ॥२४॥ संखयाकर्मभेदोपसंज्ञया ६ । च संख्यते । गुणश्च कर्मभेदः ३
 स्यादग्निहोत्रे तु १० नास्त्ययं ॥२५॥ इन्द्रियायं दधीष्टं नः कर्मा १२ न्यद्रवती क्रतौ । हीषा १३ दैनिकं फलार्थं त्वं १४ वस्त्रनिधनेषु च २६ ॥ २३ हत्सा १ माघभिन्न
 तम २ वेष्टे न भिदामता । वसंताधा ३ न विधिता दाक्षायण गुणात्फलं ॥२४॥ वाच्ययादौ यजि विधिर्वत्सालं भेष ६ जिर्ननु । वस्तुपधाने प्येवमेव पालीवतपजिर्न
 च ॥२५॥ अंश्वरदाभ्यो प्रहावेवामि १० गुणो नय जिर्मतः ॥२६॥ क्रियांतरलोभेदः फलसंस्कार्ययोस्त १२ था ॥२७॥ संनिधौ कर्म १३ भेदो नग्निरेमा १४ मात्रयुज्य
 पि । या २४ । वज्जीवेक १४ विधिः शा २ स्वाभेदेन कर्ममिति ॥३०॥ तृतीयाध्यायप्रतिज्ञा यो राथं शेषलक्षणं । निरैस्तो वादरेः पक्षोर्वधातादेर्न संकरः ॥३१॥
 यैव स्थितं स्यादि कार्यमारुण्यं न व्यवस्थितं । ग्रहैकत्वं विवक्षान्वमं लेषु न संमृजिः ॥३२॥ अनेधुको गावतारः प्रयो जांगमभिक्रमः । द्वांशो गम
 पवीतं स्यान्नेष्ट्यांगवारैणो दिवा ॥३३॥ वात्रधौ न प्रधानागमुत्तरांगं न वागममन्तु धर्मि यैव स्यादौ व्योक्ते स्तौ या स्तिता ॥३४॥ पुरे व्याधौ गं मुनिले
 गा दौ गार्थो गं श्रुतेर्मतः ॥३५॥ विष्णु द्वाक्षये कालं वाग्विरपे तथैव च ॥३६॥ सूक्तवाक्ये गत्व मिष्टं विभागः सूक्तवाक्ये । प्रांनांतरे प्रमालिङ्गं कृतिश्च

यो ज्ञोत्यस्य संस्क्रिया। या ज्योनुवाक्मैव वंस्यान्मनेतो गेरनूहर्नः। १३। कण्ठ्या दिसा निस्वायोनिस्ते नस्वे एव दोनरे। नो हं तोत्रे वशस्त्रे वा ज्योपा न्स्यात्प
 दाज्येके। १४। लोपोत्यस्यैवे विंशता वैकोत्रिकतरेत्ययोः। एकस्य मृचिधर्गानं दशाहो मध्यगो गणे। १५। विंशो लोपो पूर्व संख्या सुस्तोमे सौमागमे धिके। प
 र्वाग्नेत्वापुत्रं नान्यो मिधेनीषुवागमः। १६। षोडशी प्रकृतावेव तृतीयं सवने सव। सेवो ग्रयणतो ग्राह्यः सवसेस्तुतशस्त्रकः। १७। द्विरोत्रे गिरसां नि
 त्यः सो न्येषे। १८। धूर्ध्वी पसान्याहीने विषुवाग्रयणायता। १९। जगत्सुमाव विषुवान्द्वयं सामोस्वधर्मयुक्तः। स्वमेन्द्रो यवस्थानंतथो कामेतुदु
 ग्राजा। २०। काम्येष्टं नतायां नसातु धारो ग्रहाश्रया। सैदिनं वापितत्रैव प्रदानं तन्न नैव हि। २००। नित्यं च्यनी कौशुका ग्राधेनं गच्छेत्तदप्यतो न च्य
 नीकावृत्तिः स्वस्थानात्संदोर्न्येच्छा नतामनौ। २१। त्वेस्तोत्रो ग सौमो नि कालार्थः स्वर्दगन्वयः। पश्ये साम्नो विभज्यो नित्यैकादश निषुपि। २२। विश्व
 जित्सर्वपृष्ठे सा वै रूपं पृष्ठ एव व। निरुच्छेदेन वृत्तार्थः पृष्ठे संसवुगो उभे। २३। षडहं ते मधुशानं सह तत्प उहे पुनः। पुनः पुनर्ववायेतु सत्रे मधुशानं
 भवेत्। २४। नाहरन्यन्नान संस्याद्वहनी सत्रकर्तृता। बाधस्तत्र विजा मिष्टः सत्रलक्षणमेव च। २५। अही नलक्ष्णं चैकापौ उरी कस्य दक्षिणा। विभज्य
 प्रत्यहं नेयाया वत्संरयं मनोर्न च। २६। मानाहती वास सास्तो हर्गणे वास सोभिदा। काले सात्वाहतेः कापो हृदे यो दिपशो हविः। २७। तच्चैकादश सं
 रयं स्यात्तदन्यैः सिष्टक चिभिः। अर्धह्येडा मधुवाधो व निष्ठुर पिबाधकः। २८। इडा मधुः प्रशास्तुः स्यान्दागस्त स्यैक एव व। प्रतिप्रस्तुतु नो भिक्षोः

जिनैसैः। पेशौ सन्नाय्यतश्चासौ तत्रापि पयसो मतः। २९। अमिहायां पयसो सौ सत्रो हीनेषुवा दशाहो। कौंडयापि न सत्रत्वं। स्त्रेण सौम्यो न चोदकः। ३०।
 निरुत्सोम्यान्नातिदेशः षडेहे पुगणत्वतः। द्वादशाहा छतो कथ्ये सप्रोक्तो कथ्याश्च तत्र सः। ३१। गार्ग्ये त्रीवर्णलोपान्नो दीर्घो मेव नाम तौ। नो मैतैर्देदि
 कानामप्येन स्याद्दोमनामिता। ३२। नातिदेशो दीर्घो मेव सौ वै च नतः क्वचित्। संप्रैमो यार्थस्मरणं त्रीहित्वोद्यु विवक्षितं। ३३। यज्येयत्वं निरासो
 वा संनिर्वातिषुवात्र सः। निमित्रतोक्ता पूर्वस्य सन्नियातिषुवातया। ३४। वाक्क्रीये पूर्वशेषत्वदीक्षणीयांगता स्वरे लै गिक पूर्वशेषत्वदेव तौ विभ्रहा
 दिन। ३५। ओ तौ गो पूर्व शेषत्वमुपांशुत्वं पदार्थगं। वाग्ये मोदर्शगिरा द्वौ भौ मिधर्मः प्रतीष्टकं। ३६। पैत्तिनियज्यं ततोत्येन त्रिरम्या सन्न वां न्तः। ओ
 रं भणीयाना वृत्तिः। त्रादेरनूहने। ३७। निवाचि मंत्रे ग्यूरः स्यान्नोरं संधान्य शब्दगः। नैयज्ञपतिशब्दे सौ यजमानपदे तु सः। ३८। न स्याद्वरिवदा
 ग्यूरः सां उत्रे। ३९। मेष्यामिधुग्वाधः स्याद्विरो वाधस्तिरायदात्। ४०। इरापदे पुगाणं स्याद्वितीः सामादि रूपे तौ। उहं यं यो न नित्यः
 स्यात्सोमसंस्कारकमा। ४१। अत्यं च समाप्तं तत्समाप्तु वत दिव्यते। रुदः स्यादुत्र राशस्त्रैशो कं विषमासुतु। ४२। पृष्ठ साम्नोः प्रगायः स्यादो धाज
 यैमु खेषु। शावांश्वां धीगवेष्पे गव्ये चै द्रैषु सह चै। ४३। गीतिभेदे विकल्पः स्याद्युदेवेत्यादिकास्तुतिः। प्रगीतोयं सह स्त्रेति यज्ञ मंत्रेषु तान्ता। ४४।
 उत्तरादिषु सामोह स्तत्र स्तोभातिदेशना स्तोभोधिकं विवर्णं च प्रत्ये सात्कार्यकारिता। ४५। अर्धो व विधिना तद्विकोरणं च सामता। च शब्दादपि

सगेः पशुकाले सनात्रवेत्। सांगांते विमोको हर्गिषे को पसत्सुया ॥ २६ ॥ सुब्रह्मण्यानुरान्ये वमृत्तिदेशाभिदापि। आतात्पान्धतिस्त्विष्टापवमानेहि
 तस्तुसा ॥ २७ ॥ हस्तसोमोर्ध्वः पशवः स्तक्तवाकेद्रउत्कषिः। कर्तुं दक्षिणयामे दोरौ जस्येतुतंत्रता ॥ २८ ॥ नावेष्टावेकतंत्रत्वं नुसष्टिषु गुणात्फेलाद्वाद
 शाहः षट्-अहः स्यात्सुन्याकालांगमिह ॥ २९ ॥ सुब्रह्मण्याहः शब्दतंत्रं कुन्यादेश्वपशुषिदि। नानादेवधेयवस्याद्वसाभेदप्यभिन्नता ॥ ३० ॥ जातिभेदे
 पशोस्तन्दिद्वेषुष्टिषुकपालमित्र। अववाते सल्लभं नोनानाबीजेषु तन्दिदा ॥ ३१ ॥ प्रतिमुष्टि सनिर्वापिवेस्ति। प्रोक्षणे सल्लभं। सल्लभं इति सल्लभं न
 स्वप्रादोवेवमेव ॥ ३२ ॥ प्रयाणांगमनुस्तद्वत्तंत्रं नोपरवेपुसः। कालभेदेभिगावेवं विनायाभिन्नकर्मता ॥ ३३ ॥ पश्वंगानिर्वापेन्यंतेपुरोडाशेत्तसन्न
 तु। दैसादौ सोमवेदिष्वपात्राणि प्रसजंति न ॥ ३४ ॥ शाभिन्नो नपुरोडाशेनाम्नापाको पराभिन्ने। हविर्धानेन निर्वापेदीक्षायाजिगागरः पृथक् ॥ ३५ ॥
 विहारयोर्न मंत्रैक्यं सोमस्यन्वाहितिर्न चातपाव्रतोपायने वदीक्षोर्ध्वान्वाहितिर्न च ॥ ३६ ॥ पत्नी सन्नहनेनैव सोमने वैष्टिकं व्रतं। यष्टप्रक्षाः पृथक् नुस्यः
 सोमांगे दक्षिणानुच ॥ ३७ ॥ ऋत्विग्भक्षस्तैवष्टिकाः स्युर्हेतुर्वरणमेव च। बर्हिरेक्यं तदगंवदेभि वमनोः ॥ ३८ ॥ नाहस्तमिप्रनूतैवं त्रतायाकायसोधे
 नं। नित्यः पशुपुरोडाशो हविष्कृत्येत्तसौ सल्लभः ॥ ३९ ॥ सोम्यादावपि सानैव निशीष्टिश्च प्रसंगिणी। आरभणीया विहृतौ भूयांसः स्युः सधर्मकाः
 ॥ ४० ॥ मुरयं स्वधर्मकं साम्येगांगिनोरं गितादृशं। परिधिर्दयधर्मा स्याद्विरोधे यौप्यवाधनं ॥ ४१ ॥ सवने पशुतंत्रित्वं विहृतैः प्रहृतिप्रतिवि

हिः सनंत्वागपणे सर्वेषां तंत्रिते हव ॥ ४२ ॥ वत्सत्वाहताबाधो देवसंषुप्रसंगिता। सर्वमूर्ध्वादिवाधारेपवृत्ती हि विकल्पनं ॥ ४३ ॥ दोषेष्टापश्चिनयोश्च दो
 षाभावे समुच्चयः। कर्मण्यधर्मकामंत्राब्राह्मणस्वरतो नते ॥ ४४ ॥ तत्रोत्पन्नास्तत्स्वरणमंत्रांते कर्मचारभेत्। संततां च वसोधां संततां चारक्रम
 च ॥ ४५ ॥ विकल्पाः करणामंत्राः संख्यायुक्तसमुच्चयः। ब्राह्मणे विहितेष्टेष्टक्रियमाणानुवादिषु ॥ ४६ ॥ जपशरीरादिषु वसोनुवाक्याज्ययोश्च
 सः। कर्मणेषु वसन्त्यायः पशुसंघुदेषु च ॥ ४७ ॥ नाग्याधेयं दक्षिणासुजाघनीषु समुच्चयः। अग्रावुरयः काम्यवाध्यः क्राम्यानाहवनीयकः ॥ ४८ ॥
 नास्याधानादिकर्मस्याद्वतश्रीधारणं चन। पष्टैकस्तु परार्थानिसनादौ सवकश्चन ॥ ४९ ॥ सवेगहपतिः सस्यात्वाम्यर्थं सर्वकर्तृता। आर्तिज्यं व
 त्सि संस्कारादिप्राणामेव तश्चन ॥ ५० ॥ आचार्यैरधिकरणान्युक्ता। निसहस्वसंख्यानिगत्सिद्धांतान्यादेस्तत्संख्येभेदं शं करो वध्नात् ॥ ५१ ॥
 ति श्रीमदा वाक्यप्रमाणपारावारपारीषधुरीणमीमांसाहृतसाम्नाज्यधुरंधरश्रीमद्दुनारायणालजभदृशं करतः सहरनाधिकरणी
 सिद्धांतप्रकाशः ॥ ५२ ॥ अथेष्टद्वितीयः ११ तृतीयः १२ चतुर्थः १३ पंचमः १४ षष्ठः १५ सप्तमः १६ अष्टमः १७ नवमः १८ दशमः १९ एकादशः २० द्वादशः २१
 पूर्वषट् २२ उत्तरषट् २३ ॥ अथ चरणाधिकरणानि। प्रथमाध्याये अधीकृतिरवदृष्टार्था २५ अथ वादादिमानता ५ स्मृतीनां चतुप्रमा
 णत्वं १९ नामधेयप्रमाणता २० ॥ द्वितीयधर्मः प्रतिपदं नु २९ मिशं शब्दांतरात्कर्म १४ बृहत्सामाद्यभिन्नत्वं १५ यावज्जीवेकमधिकृतिः

श्रीगणेशाय नमः॥ श्रीसरस्वते नमः॥ श्रीविजयादुर्गायै नमः॥
ह्रीः ॐ॥ स्वादिष्टयामदिष्टयापवस्वसोमधारय॥ इंद्राक्षुपात्तेव
सुतः॥ रक्षोहा विश्वचर्षणिरभियोनिमयो हते॥ दुणासुधस्थ
मासदत्॥ वरिवोधा तमो भवमंहिष्ठा नृहंतमः॥ पर्षिराधो मघो
नां॥ अभ्यषमहा^{३०}देवानां वीतिमंधसा॥ अभिवाजमुत श्रवः॥ लो
मछाचरामसिद्धिर्दर्थे दिव दिवे॥ इंद्राक्षेन आद्रासः॥ ३॥ पुन
तितेपरिस्तुतं सोमं सूर्यस्य दुहिता॥ वारेण द्राश्वतातना॥ तवी
मण्वीः समर्थ आगृभ्णति योषणा दद्रा॥ स्वसारः पार्ये दिवि॥ त

श्रीगणेशायनमः॥तोतेप्रथमा॥ १॥ सातेसाप्रतिदिनाया॥ ३॥ तेणे

१५

अभयपार १५५५

१३०
५ (३)

य अकिं न कृत्तुं गं धान् ॥ मोहे मोहे सप्तभद्रस्य
जीवंस्वे रं वि रं प्रेरिते स्त भयेति ॥ २ ॥ उच्यते मे
वदा शिष्यं स्नेहं स्य जीव नो पायस्तु मौलिकरा
मभद्रस्य संनिहितः ॥ मुरली ॥ कथमिव ॥ तत्र ०
सर्वं यत्प्रमत्तं स्तिवा लोकि तपो वनो पक्वठा
परित्यजित्व लेलु मणे सीता देवि प्राप प्रसव
वेदना आत्मानं प्रति दुःखं संवेदना रूपा प्रवा
हे निक्षिप्तवती तदेव तत्र दारका ह्यं प्राचेतसस्य
महर्षे गंगा देव्या प्रसूत्या ॥ मभावती भ्यां गंगा
पृथिवी भ्यां न भूपपत्नार सतलं च नीता ॥
स्तनया गां सुरेण च दारका ह्यं प्राचेतसस्य
महर्षे गंगा देव्या स्वयं मर्षितं ॥ मुर० सवि स्त्रियं ॥

सुतेन वेला

धानं ता माह ॥ प्रतिकल्पिता भरणा मंगला कां
प्रतीक्षते लोया मुक्ता सर्वे च महर्षे यथा ॥ तदे
हि संभावया स्मान् ॥ अथ जविना पुष्पके धन
सं स्वदेशं पुर्णं क्रोम्या स्वमेध सज्जो भवेति ॥ रामः ॥
यदा शपापं यति भगवान् ॥ शं० ३ लो ३ लो एतु
देवः ॥ रामः पुष्पकं प्रवर्तयेत् ॥ गवति पंचवटी
पुरुज नोपसो धातु क्षम्यता प्रति क्रमो रामस्य ॥
शं० ॥ देव परया ॥ गुजं लंज कुटीर कोशिक च य
धु शोर वली च कस्तं बो ठं वर मयो मौलिक क
लः को चावतो यं गिरिः ॥ एतस्मिन् प्रका लापि
मा प्रचलता मुह जिताः नृजितै रुद्धं ति पुराणरा
हिता नरु कं धेषु कुं भी नसा ॥ २० ॥ अपि च ॥ ए

३

तेतेकुहरेषुगददन्तसोदावरीवारयोमेधा
 केविप्रोक्तनीलशिखराःशोणीभूतोदा
 धिगाः॥अन्योन्यप्रतिधातसुकुलचलके
 लोकमोलाहकैरुताकास्तइमेगभीरपथ
 सःपुण्याःसरित्सगमाः॥२५॥इतिनिष्क्रान्ताः
 सर्वे॥॥इतिद्वितीयोऽंकःसमाप्तः॥ततःप्र
 चिन्तितुदीदयं॥एवासखिमुरलेकिप्र
 सि संभ्रांतिवामुरली॥सखितेप्रसेपेवि
 तास्मिभगवतौगस्यस्यपन्याकोपामुद्र
 यासरिद्वसंगोदावरीप्रभिधातु॥आना
 स्येवयथावधुपरिमाणाप्रभृति॥अभिभि
 न्नो गभीरहादत्तमुदगुरुव्यथा॥पुटपाक
 प्रतीकाशोरामस्यकरुणारस॥१॥

परिच्छेद

तिस्रस्तथाविधेषुजनकएविनिपातजन्म
 माप्रवृत्तांगलेनदीर्घशोकसंतापेनसंप्रति
 परिशीणोरात्रभक्तः॥तत्रवलीक्यकेपित
 प्रिवसबंधनंमेदयं॥अधुनाचराप्रभदे
 णप्रतिनिवर्तमानेननियतेप्रवपंचवदीवनेव
 धसहजियासविसंभसाधिणःप्रदेशाःप्रवृ
 द्धाः॥तेनचनिसर्गधीरस्याप्येवविधाया
 प्रवस्थापामतिगभीरभोगशोकशोभ
 संवेगास्त्रदेवदेमहांतिप्रमादस्थानानि
 इकनीयानितद्गवतिगोदावरिसपातत्र
 भवसासावधानंवाभयिलव्यं॥॥किंचि
 दातेहीकरभोभइतीतेशकवेदिः

२

प्राणा बोधपंतः परस्परं १ कथयंतश्च मांति संनृष्यंति चरमं निच।
 १४०। तेषां स ततपु कानां भजता प्रीतिपूर्वकं १४१। दशमि वृद्धि योगं तं ये न मा
 भु य मांति ते १४२। अथा च तं समाधातुं न शक्नोति मयि स्थिरं १४३। अभ्यास
 योगे न ततो मा मिच्छासुं धनं जया १४४। अभ्यासे य समर्थो सि मत्कर्म पर
 मो भव १४५। मदर्धमपि कर्मणि कुर्वन्ति हि मवाप्यसि १४६। अथैतदप्य
 शक्तो सि कर्तुं मयोगमाश्रितः १४७। सर्वकर्मफलसागंततः कुरुपनात्म
 वान् १४८। अथो हि ज्ञानमभ्यासात् ज्ञानाध्यानं विशिष्यते १४९। ध्याना
 त्कर्मफलसागस्यागाच्छांतिरनंतरं १५०। त्रयोदशोऽध्यानेनात्म
 निपश्यंति केचिदात्मानमात्मना १५१। अन्ये सांख्येन योगेन कर्म
 योगेन चापरे १५२। अन्ये सेवमजानंतः श्रुत्वा न्येमा उपसते १
 तेषि चातितरं सेवमत्यं भुनिपु रायणाः १५३। सप्तदशोऽसह
 नुरुपा सर्वस्य श्लाभवातिभारत १५४। अध्यामयो यं पुरुषो यो यच्छ्रुः स
 एव सः १५५। अष्टादशोऽनहि देहभृता शक्यं त्यक्तुं कर्मणि यशोमतः १
 स्तु कर्मफलसागी सत्यागी तपमिधीयते १५६। पंचैतानि महाबाहो का
 रणानि निबोध मे १५७। सांख्ये कृत्वा ते प्रोक्तानि सिद्धये सर्वकर्म
 णां १५८। अधिष्ठा नं तथा कर्तृकरणं च पृथग्विधं १५९। विविधा च प
 थकू चेष्टादैवं चैवात्र पंचमं १६०। शरीरवाङ्मनोभिर्यत्कर्म प्रार

सप्तमे।

श्रीमद्योगेश्वरसुखमश्नुते। २६। योगिनामपि सर्वेषां मद्गतेनांतरात्मना। २७।
धावाभजते यो मां समेयुक्तमतः। २८। नाहं प्रकाशः सर्वस्य योगमा
यासमावृतः। मूढोयं नाभिजानाति लोको मामजमव्ययं। २९। येषां हतगतं
पापं जनना नोपपन्नं कर्मणाम्। ते द्वादशो ह निर्मुक्ता भजन्ते मां ददृशुः। ३०।
मे। अभ्यासयोगयुक्ते न चेत्तस्य नान्यगामिनी। परमं पुरुषं दिव्यं याति पार्था
वृत्तिं यत्नः। ३१। अनन्यचेताः स ततं यो मां स्मरति नित्यशः। तस्य हं सुलभः पा
थं नित्ययुक्तस्य योगिनः। ३२। नवमे। स ततं कीर्तयन्तो मां यतन्तश्च ददृशुः।
नमस्यंतश्च मां भक्त्या नित्ययुक्ता उपासते। ३३। ज्ञानयज्ञेन वाप्यन्ये यजन्तो मां
मुपासते। एकस्तेन एथ ह्येन बहुधा विश्वतो मुखं। ३४। अनन्याश्रित यतो मां
ये जनाः पर्युपासते तिस्रोऽतिशयाभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहं। ३५। पञ्चपु
ष्पं फलं तोयं यो मे भक्त्या प्रयच्छति। तदहं भक्त्युपहृतं प्रशामि प्रयत्न
तात्मनः। ३६। स मोहं सर्वभूतेषु न मे देव्योस्ति न प्रियः। ये भजन्ति तु मां भ
क्त्या मयि ते तेषु वाप्यहं। ३७। अदिचेत्सुदुर्गचारो भजने मानन्यभा
कः। साधुरेव समं नव्यः सम्यग्व्यवसितो हि सः। ३८। क्षिप्रं भवति ध
र्मात्मा शीघ्रं चोत्तिष्ठति। केन तेन प्रणिजानी हि न मे भक्तः प्रण
इति। ३९। मां हि पार्थ व्यपश्रित्य येऽपि स्मरुः पादयो नयः। स्त्रियो वै
रथास्तथा रूपास्तेऽपि यांति परां गतिं। ४०। दशमे। मच्चिनाममुक्त

श्रीमद्यजुर्भाष्यट्कर्मनिर
तवेदशास्त्रसंपन्नराजमा
न्यराजश्रीमांतीर्द्विगदितवा
वायां प्रति — — — —

कथाभिलाषीवायदीक्षितमणे
शिकारवासायनरगंदृक्कृतानेक
साष्टांगनतितनयः अन्नसक्षे

मर्वेशारवबहुल १३ एविधारजा
णोनस्वकीयकुरात्रजाणवावे
विशेषसारख्यायनहोत्रपधतिच
पुस्तकलेखनसंपूर्णसाहलेग्रं
थसंख्या ५१ हजार अनुदमासेके
लीआहेत्यासदोनरूपेपूर्वीअह्मा
कडेगतवेषीदिलेआहेतसाचावपरा
उदोनदस्तइंगजीकागदलागले
साचीरवरेदीस सधानऊआणेप
दलेहोयेपाउणेसातआणेलेखक
यासदिलेआहेत चाररूपयेत

धानेरा आणे रा॥ पौडुरंगपंतना
सायाजवळ देऊ न पाठविले अस
ना अह्मा सपोचलीख पाठकन
देणे सुरू॥ साति विशेष काय
किहि पोहे नमस्कार